

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЙСКИЯ

Брой 3 • год. ХСV • 13 февруари 2015 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

НЕ СМЕ ТЕ ЗАБРАВИЛИ, ВОЙВОДО!

На 7 февруари 1900 г. един велик поборник умира забравен и беден... Днес 115 години след неговата смърт името му – Капитан Петко войвода е символ на българска гордост, на справедливост и човеколюбие. Варненското тракийско дружество организира поклонение пред гроба му в старите варненски гробища.

Въпреки лошото време дойдоха тракийци от Варна и Варненска област, от Бургас, Карнобат, Айтос, Пловдив, Кърджали, Шумен и др. Тук бяха и кметът на Варна Иван Портних, областният управител Стоян Пасев, министърът на младежта и спорта Красен Кралев, представители на Съюза на офицерите и сержантите от запаса и резерва – Варна и Шумен, на обществени организации и патриотични сдружения, граждани дошли да почетат паметта на Войводата.

Поклонението започна с изпълнението на емблематичната песен „Петко льо капитанине“ от гайдарския състав при ансамбъл „Ка-

Национално поклонение във Варна по повод 115 години от кончината на Капитан Петко войвода

питан Петко войвода“ от Смолян с ръководител Иван Балабанов.

В словото си Румяна Вълчева припомни и последните 20 години от живота на славния поборник, които са неразривно свързани с Варна, с учредяването на първото тракийско дружество. За чест на Варна и на тракийци от цялата страна Войводата е все още жив в легенди и предания, в

десетките паметници, величан с обич и песни от признателните ни души, заяви Румяна Вълчева.

Получени бяха възпоминателни адреси от министъра на труда и социалната политика Ивайло Калфин, от председателя на СТДБ Красимир Премянов и др. Отслужена бе заупокойна молитва от свещеници от Варненска и от Великопреславска митрополия. Из-

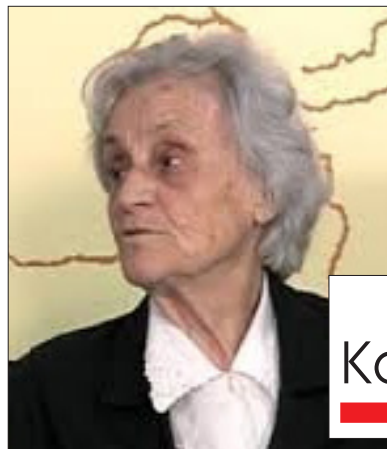
вършен бе и военен ритуал с участието на военните моряци и представителния духов оркестър на ВМС.

С минута мълчание и поклон, отрупвайки гроба му с венци и цветя тракийци за пореден път заявиха:

„Не сме те забравили, Войводо!

Покланяме ти се Петко льо капитанине...

Положени бяха цветя и на паметника на Войводата.

На стр. 3

Папани
Козарева

Д-Р АТАНАС ЩЕРЕВ НАГРАДЕН СЪС „СТАРА ПЛАНИНА“

Президентът на Република България Росен Плевнелиев удостои с орден „Стара планина“ – първа степен доц. д-р Атанас Щерев – бащата на инвитро в България, за заслугите му в областта на репродуктивната медицина и развитието на модерното акушерство и гинекология. В изминалите почти три десетилетия доц. д-р Атанас Щерев допринася изключително много за развитието на българската репродуктивна медицина. Благодарение на внедряването на инвитро методиките и дългогодишните му усилия по развитието на репродуктивната медицина в България, 5% от родените у нас деца годишно са заченати с помощта на специалистите по асистирана репродукция. Д-р Атанас Щерев е член на Върховния комитет на СТДБ и е организатор и спонсор на прояви на тракийската организация.

Ръководството на Съюза на тракийските дружества в България честити на доц. д-р Атанас Щерев високата награда и му пожелава здраве, нови творчески успехи и висок тракийски дух.

ПРИЗНАНИЕ ЗА КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ

На юбилея си председателят на СТДБ получи най-високото тракийско отличие и икона на Света Петка

На 27 януари председателят на Съюза на тракийските дружества в България Красимир Премянов навърши 60 години и получи много поздравителни писма и адреси по повод 60-ия си рожден ден от приятели, институции, неправителствени организации. В приветствието на Върховния комитет и на Централното ръководство на Съюза се казва:

„Уважаеми г-н Премянов,

Приемете най-сърдечните пожелания на членовете на Съюза на тракийските дружества в България по повод на Вашата 60-годишнина! Роден на 27 януари 1955 г. в град Бургас, Вие сте достоен потомък на български бежанци от Лозенград, тракиец, за когото каузата на движението е неот-

■ Ген. Тодор Бояджиев поздравява юбиляра от името на тракийци

менна част от житейския и обществен му път. Завършил в Одеса „Международно право“ и второ висше образование със специалност „Политология“ в Москва, заемал различни

ръководни длъжности – секретар и първи секретар на Градския, Окръжния и Централния комитет на ДКМС,

Продължава на 5-а стр.

П ИВАН БУНКОВ

Преди много, много години като млад журналист ми бе накупяло да гледам и слушам как в Ивайловград беше станала мода да се дава преднина на името „Армира“. Тогава написах в „Нов живот“ коментар: „Да армираме с мярка!“ Първи секретар на БКП тогава там бе Момчил Тюнджиев. Той веднага ми

представено пред посетителите, които трябва да се множат и множат. Но вила „Армира“, могилата край Свирачи, средновековните Лютица и Родостица не са всичко и най-важното в Ивайловград. Има едно име от националната история, което е тясно преплетено с живота в нашия Одрински край – това е на войводата Яни Попов. Автор е и на песента „Ясен месец“.

Живота си след 1913 го-

Ясен месец да ни събира

вдигна поучително пръст, аз не отстъпих и досега щом се срещнем, вече приятелски, спорим и за това.

Признавам предварително, че съм един от най-големите фенове на римската вила „Армира“. И от години наред лично водя големи групи хора на мястото на незавършения язовир край квартал Лъджа на Ивайловград, за да запомнят приятелите ми и с нещо друго нашия поизостанал край.

Гордея се с това наследство, още повече, когато с годините то бе спасено, реставрирано и модерно

■ ИВАН БУНКОВ

дина войводата е живял тук. Тук е неговата къща. Тук живяха и децата му, тук живее внукът му – също поет. Тук се събират и правнуците му.

Продължава на 5-а стр.

ПЛАН – ПРОГРАМА ЗА РАБОТАТА НА СТДБ ПРЕЗ 2015 Г.

I. ОСНОВНА ЦЕЛ:

Укрепване на ролята и влиянието на СТДБ в българското общество в защита на националните интереси и просперитета на страната като член на ЕС.

Съдействие на местните ръководства за културното и социално-икономическо развитие на тракийските региони.

II. ОСНОВНИ СЪБИТИЯ:

90 години от подписването на Ангорския договор

Инициативите и мероприятията, посветени на събитието се включват в отделен план.

III. ОСНОВНИ ИНИЦИАТИВИ:

1. Възстановяване на православния храм в Лозенград.

2. Проектиране и организиране на музей-на експозиция „Тракия“ в сградата на метоха в Истанбул срещу желязната църква Св. Стефан.

3. Стартиране на енциклопедия „Тракия“.

4. Тържествено честване на 26 март – Деня на Тракия и Одринската епопея.

IV. ОСНОВНИ ЗАДАЧИ:

1. Разширяване на масовия характер на организацията, прием на нови членове, обхващащи нови социални и възрастови групи в дейността на Съюза, създаване на нови структури в страната. Подобряване на организационната и финансова отчетност на членския състав.

Отг.: *Председателя на СТДБ
Председателите на ТД
Срок: постоянен*

2. Отбелязване на значимите дати и събития от историята на тракийското движение.

Отг.: *Председателя на СТДБ,*

Членовете на ЦР, Председателите на ТД

3. Работа по патриотичното възпитание и укрепване на националното самосъзнание на българското население в Родопите.

Отг.: *Председателя на СТДБ,
Директора на ТНИ,
Председателите на ТД в
Кърджали, Смолян и Доспат*

4. Развитие на тракийското младежко и студентско движение.

Отг.: *Тодор Ангелов*

5. Обогатяване на електронния архив на СТДБ с възможност за оторизиран достъп от всички членове на съюза.

Отг.: *Редактора на уеб сайта,
Отговорника на библиотеката, ТНИ*

6. Участие в проекти от национален мащаб и в европрограми.

7. Тясно взаимодействие със сродни обществени организации в страната и в чужбина.

Отг.: *Председателя на СТДБ*

8. Разширяване на аудиторията на в. „Тракия“ и увеличаване на абонамента му.

Отг.: *Главния редактор,
Председателите на ТД*

9. Попълване на библиотечния фонд на библиотеката на Съюза и качването му в електронния архив.

Отг.: *Председателя на СТДБ,
Отговорника на библиотеката*

10. Привеждане на финансовата дейност в съответствие с изискванията на Устава и формиране на устойчиви източници на доходи за финансово осигуряване на План-програмата.

Отг.: *Председателя на СТДБ,*

Членовете на ЦР

11. Провеждане на национални съвещания с председателите на тракийските дружества по организационни и проблемни въпроси.

Отг.: *Председателя на СТДБ,
Краснодар Беломорски*

V. НАЦИОНАЛНИ МЕРОПРИЯТИЯ - 2015 Г

- Национално поклонение по повод 115-та годишнина от кончината на Капитан Петко Войвода – Варна (7 февруари 2015 г. по отделен план)

Отг.: *Румяна Вълчева*
Отбелязване на Деня на Тракия в столицата и в страната (26 март, по отделен план);

Отг.: *Красимир Премянов,
Председателите на ТД*
Национална инициатива-среща „Завръщане към корените“, гр. Созопол (м. април, по отделен план);

Отг.: *Божана Богданова, Гено Пухов*

Членове на Върховния комитет на СТДБ

Традиционни тракийски събори в Одрин (м. май, по отделен план);

Отг.: *Краснодар Беломорски,
Кирил Сарджев,
Василка Вангелова,
Маргарит Петров*

Национален тракийски георгиевски събор - Поморие (м. май, по отделен план);

Отг.: *Елена Мурджева*
Национален фестивал фолклорен венец „Божура“- Средец (м. май, по отделен план);

Отг.: *Тодор Ангелов, Божанка Николова*
- Национален тракийски фолклорен събор „Св.Св. Константин и Елена“ – Бродилово (м. май, по отделен план);

Отг.: *ген.Тодор Бояджиев,
Тодор Ангелов*
- Национален фолклорен конкурс - Варна 2015 – (13-14 юни 2015 г., по отделен план)

Отг.: *Румяна Вълчева*
- Национален тракийски събор Кърджали (м. юни, по отделен план);

Отг.: *Яни Янев*
Национален тракийски младежки събор „Илиева нива“ (м. юни, по отделен план);

Отг.: *Тодор Ангелов,
Кирил Сарджев
и членовете на ТМС*
Национална конференция на тема: „Автентичният тракийски фолклор – носител на майсторство и идентичност на нацията“.

(м. юни, по отделен план);

Отг.: *Нонка Матова*
- Национална инициатива – пътуване „По обратния път на дедите“ (м. юли, по отделен план)

Отг.: *Божана Богданова*
- Национален тракийски събор „Богородична стъпка“ (м. август, по отделен план);

Отг.: *Петра Мечева*
112 години Илинденско-Преображенско въстание (м. август, по отделен план);

Отг.: *Тодор Бояджиев, Тодор Ангелов*
- Национален тракийски събор в с. Славеино (м. август, по отделен план);

Отг.: *Панайот Денев
Таньо Стайковски*
- Национален тракийски женски събор с Аврен (м. септември, по отделен план);

Отг.: *Петра Мечева
Р. Вълчева, Яни Янев*
102 години от разорението на тракийски-те българи – Маджарово (м. септември - м. октомври, по отделен план);

Отг.: *Красимир Премянов,*

Кирил Сарджев, Димитър Шалапатов
Национална инициатива „Поход на спасението“ (м. септември, по отделен план)

Отг.: *Димитър Шалапатов*
Дискусионна кръгла маса на тема: „Ролята на жената-тракийка за запазване духа на българското семейство“ (м. октомври, по отделен план);

Отг.: *Нонка Матова*
- Полагане на венци по случай 2 юни от името на СТДБ в Рим и в Киев;
- Продължаване и развитие на диалога с обществените и гражданските организации, партиите и държавните институции.

Отг.: *Красимир Премянов*
Изработване и поставяне на паметен знак в с. Аврен, община Крумовград, в памет на избитите жени и деца през 1913 г. (по отделен план)

Отг.: *Петра Мечева,
Румяна Вълчева*
Програмите се изготвят от определените отговорници и се съгласуват с ЦР на СТДБ три месеца преди провеждането им. Неразделна част от тях са сценария, списъка на гостите и финансовия план.

VI. МЕЖДУНАРОДНА ДЕЙНОСТ:

Активизиране на международната дейност на съюза, създаване на нови партньорски отношения със сродни структури в чужбина.

Отг.: *Председателя на СТДБ*

Поддържане на отношения с посолства, със страните от ЕС с цел информация и приобщаването им към дейността на СТДБ.

Отг.: *Председателя на СТДБ*

VII. ОБЩЕСТВЕНА ДЕЙНОСТ И УЧАСТИЕ В ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО:

Активно съдействие и натиск пред държавните органи за придвижване на въпроса с обезщетяването на тракийските бежанци и техните потомци, чрез дейността на Работната група по обезщетенията.

Отг.: *Председателя на СТДБ
Любомир Шопов*

Развитие на отношенията на сътрудничество и партньорство с държавните институции – МС, НС, Президентство, с политически партии и парламентарните групи, и с ръководства на общини с приоритетно тракийско население.

Отг.: *Председателя на СТДБ
Председателите на ТД*

Среща с Омбудсмана на Република България за запознаването му с дейността на СТДБ.

Отг.: *Председателя на СТДБ
Ген. Т. Бояджиев*

Регулярни срещи с министъра на външните работи за обсъждане на въпросите, засягащи интересите на тракийските българи.

Отг.: *Председателя на СТДБ
Ген. Т. Бояджиев*

Срещи с президентската институция за синхронизиране на участието ѝ в инициативи на СТДБ.

Отг.: *Председателя на СТДБ*

Приемане и огласяване на официални позиции и декларации на СТДБ по всички актуални проблеми, засягащи защитата на националните интереси и интересите на тракийските българи.

Отг.: *Председателя на СТДБ*

ПЛАН-ПРОГРАМА ЗА РАБОТАТА НА ТРАКИЙСКИЯ НАУЧЕН ИНСТИТУТ ПРЕЗ 2015 г.

1. Национална научна конференция, посветена на 90-годишнината от подписването на Ангорския договор.

Срок: м. октомври 2015 г.
Отг.: *Проф. В. Проданов,
Д-р В. Стоянова*

2. Участие с научна конференция/научна сесия в тържествата на Петрова нива – август 2015 г.

Отг.: *от страна на ТНИ – В. Проданов*

3. Съвместно със СТДБ и ТЖС – организиране на средношколски конкурс, посветен на 170-годишнината от рождението на Капитан Петко Войвода.

Януари-май 2015 г. (срок да изпращане на разработки – 31 март 2015; обявяване на резултатите и награждаване – 24 май 2015 г.)

Отг.: *от страна на ТНИ –
Ваня Стоянова*

Публикации във в. „Тракия“ по исторически и актуални аспекти на тракийския въпрос и във връзка с 90-годишнината от Ангорския договор, 100 г. от влизането на България в Първата световна война, 115-годишнината от смъртта на Кап. Петко Войвода и пр.

Работа по подготовката на енциклопедия „Тракия“

Отг.: *Проф. В. Проданов,
Ваня Стоянова*

ПРЕДШЕСТВЕНИЦИ И ПРЕДТЕЧИ

ПАПАНИ КОЗАРЕВА

Никола Инджов представя съвременни радетели на тракийската кауза

На много обществени форуми за състоянието на българо-турските отношения и за позицията на нашата страна и обществото по отнетите, заграбени и конфискувани български имоти в Източна Тракия се дочува гласът на една белокоса тракийка, която лансира една неопорима, но често премълчавана теза. Ние, тракийците, повтаря неуморно тя, имаме запазено право на собственост върху нашите изконни земи. Проблемът е решим, но е изцяло нерешен – нито за един имот, нито за един българин. Вярно е, че този въпрос е обективно сложен, но той е и субективно усложнен, твърди тази жена и привлича всеобщото внимание с истинността на своите познания от историческа... и математическа гледна точка.

Тя е Папани Козарева, родена в Одрин, още тогава, когато източнотракийските българи все още са имали бащини стрехи, своите училища, своите църкви, ниви и градини, стада и хергелета. Насилственото изгонване на Българите от Турция я превръща в бежанка, тя намира убежище в София. Бежанството ѝ започва, когато е само на 40 дни. Завършва математика в Софийския университет „Св. Кл. Охридски“. Именно нейните математически анализи на действителния размер на неизплатения дълг на Турция към тракийските бежанци са в основата на забележителния ѝ труд – книгата „Източнотракийският имуществен проблем“.

Смисъл на своето участие като математичка в историята Папани Козарева намира в схващането, че тук не става дума за решаване на краткосрочни двустранни проблеми, които периодично възникват и се решават между всеки две държави от оперативен порядък. За тях съществува държавна администрация, която вече трябва да е добила самочувствието от членство в ЕС и при нормално ниво на компетентност ще намери начин да се справи с тях. Не става дума и за академични дискусии за стратегически геополитически и глобални оценки. Те трябва да са дело на специалистите по международни отношения, а след години и на историците. Става въпрос

за тези обозрими и логични интереси, които всяка държава трябва да защитава в средносрочен план, като използва благоприятна международна конюнктура. При тях миналото е тясно свързано с бъдещето и му оказва сериозно влияние.

Над 3 млн. дка земя и над 40 хиляди сгради обхваща частното имущество на моите съграждани, прокудени от родните си места, казва Папани Козарева.

Тук поместваме откъси от изявления на Папани Козарева за печата

ЗЕМЯ И ДЕЦА НЕ СЕ ПРОДАВАТ

... Правата на собственост се делят на два вида: на имоти, за които имаме запазено право, и на имоти, върху които няма запазено право. Ангорският протокол от 1925 г. третира и двата вида. Запазените права са регламентирани с чл. Б и чл. Г от протокола. Чл. Б по същество изразява, че Турция признава, че българи имат собственост в Турция. Чл. Г регламентира, че българските граждани, които не владеят имотите си в Турция,

конкретно групите. Най-голямата група от българските граждани са тракийците. Но не трябва да се забравя, че има арменци, които след геноцида през 1914 г. са приютени от България и също са български граждани. Ангорският протокол защитава и техните права. Кое разграничава запазените от незапазените права ли? Чл. В от същия протокол определя, че имотите на изселените се от Източна Тракия между 1912 и 1925 г. остават собственост на турската държава. Те практически едва ли даже съществуват, защото който се изселва, урежда имуществените си въпроси – например чрез продажба. Но дори и да не е сторил това, законите за давността го лишават от правото на собственост. Минали са близо 100 години. Когато се говори за Ангорският протокол, е наблягано на чл. В, за имотите на изселените се, които остават на турската държава. Там е извършена подмяната. Защото се тълкува, че и имотите на бежанците са станали собственост на Турция. През 1927 г. турското правителство иска прекъсване на преговорите, докато се стигне до еднакво тълкуване на чл. В. Българското правителство се съгласява през 1928 г. и фактически с този акт преговорният процес е вкаран в клинична смърт. През 1995 г. аз успях да открия международни документи и по тях да докажа, че чл. В, който предоставя на турската държава имоти, се отнася само до имотите на изселниците, а не на бежанците. Доказателство е, че ние сме признати от Обществото на народите (предшественика на ООН) за бежанци

и на тази база ни е отпуснат бежански заем. А за да ни бъде отпуснат, са изискани удостоверения за бежанци и декларации за българско поданство завинаги. Дори в Закона за селскостопанско настаняване на бежанците

Папани Козарева

пише изрично, че изселените се по икономически причини за по-добър живот нямат право на бежански заем. Този закон е български, но е писан под условия, поставени от Обществото на народите. Изселниците са следствие или на доброволно изселване, или на изселническа спогодба между двете държави. Такъв е случаят с българите от Западна Тракия, на които им бяха изплатени облигации. За бежанците от Източна Тракия няма нито доброволно изселване, нито спогодба...

През 1995 г. обясних тази ситуация в тесен кръг, после в ръководството на Съюза на тракийските дружества в България (СТДБ). Становището ми бе обявено на 20-ия конгрес на СТДБ в Стара Загора. После бе възприето и от правителството. Бившият премиер Иван Костов постави иск за тези имоти като имоти на бежанци. Той даде публичност на този факт от трибуната на Народното събрание през февруари 2001 г. Проведоха се няколко преговора. Открояват се като върхови преговорите през 1927–28 г., 1932–33 г., 1966 г., 1992–93 г. и 1998 г.

Но до решение още не се е стигнало. През 1927 г. с турска нота е поискано спиране на преговорите заради чл. В и българското правителство се е съгласило. После преговорите са продължавали. Обикновено

са протичали така: България иска уреждане на имуществения проблем. Турция е успявала да получи едно или друго. Настъпвало е замразяване на преговорите. Сега България е в ЕС и възможностите ѝ са по-големи.

Турция да върне на тракийските българи и техните наследници отнетата, заграбена и конфискувана от турските власти недвижима и движима частна собственост, да бъдат изплатени приходите и наемите от стопанисването ѝ от други лица. Собствениците имат право да решат как ще се разпоредят с възстановената им собственост. Правителството е само посредник за уреждане на въпроса.

Но целта ми не е просто да си върна имотите на дядо си, а да се възстанови справедливостта за всички. Имам декларация от баща си, подписана и от двамата му братя. Тя е за 420 дка земя, принадлежала на дядо ми. За първи път се направи обработка на такива документи в Държавна агенция „Архиви“. Но дори в мемоарната литература има много насочващи неща. Например мемоарите на Г.М. Димитров. Баща му с приятели закупили чифлик на турчин, поделили си го и създали село на 5 км от Мраморно море.

Ще се различава и на турски архиви? У нас са запазени много турски архиви,

но тяхната обработка предстои.

Общата оценка въз основа на декларациите на бежанците, подавани пет-шест пъти, е много висока, но все пак оценката е променлива величина. Тя ще има значение само в момента на решаването на проблема. Смята се, че имотите възлизат на 4.5 млрд. долара, а пропуснатите ползи – на 4-5 млрд. долара, и така станаха 10 млрд. долара по оценката на МВнР през 1983 г. по тогавашния курс на долара. Сега сумата е по-голяма.

Длъжник е турската държава, никой друг. Може да се окаже, че именно имотите от 1912–25 г., за които не са се предявявали претенции, са най-документирани, защото точно за тях е написано в Ангорския договор, че остават собственост на турската държава. Тя е длъжник заради тях.

Мои съседи, които ходиха на екскурзия, са разбрали, че имотът им е станал държавен фонд.

Аз самата ходих през 1976 г. заедно с майка си. Тракийският съюз организира екскурзия. Обещаха, че ще отидем в Лозенград, и тя много се радваше, защото шосето минавало по средата на нейното родно село Османлии. Но не ни разрешиха да влезем в Лозенград. Майка ми не можа да види селото си и си отиде от този свят с отворени очи.

ДИМО РАЙКОВ

Странджа умира...
Това го видях с очите си и усетих със сърцето си за последно миналото лято. Да ви кажа ли как се чувствах тогава. Само това ще спомена - аз съм един от тези, които като ученици посаждахме фиданките на днешните странджански дървета, превърнати сега в трупи и натоварени в камиони - те с курс към пристанището...

Бих искал, препубликувайки този своеобразен „вик“ на кмета на Малко Търново - моето родно градче, сърцето на чудната планина Странджа, да се обърна преди всичко към тези синковци - „патриоти“ в България, които все ни обвиняват нас, емигрантите, че сме предатели, понеже сме напуснали страната си, непонасящи вече да виждаме ежедневно как се вършат престъпления спрямо нея. Едно от тези престъпления „убийства“ е изсичането на България, в случая на чаровната Странджа.

Бих искал тези тарикати-политици, дошли преди няколко месеца на власт с изричното „размахване“, че те, и само те, ще променят нещата в България, ще изкоренят злото, което души моя народ вече 25 години, да прочетат тези думи на един млад човек, „хванат“ от статуквото в жи-

Аз съм Странджа!

Един български писател от Париж подкрепя кмета на Малко Търново

вота български и удрящ главата си в Стената. Във вечната и непробиваема стена на българското кланово общество, където царства - и за „сини“, и за „червени“, за „зелени“, за „пембени“, за „оранжеви“, за „жълти“, за всички тези алчни люде с каменни сърца, единствено блясъкът на оня презрян иначе от тях на думи метал.

Обръщам се и към тези, които скочиха като един и препълниха форума с „възмущение“ срещу бежанците, които те наричаха „терористи“. Нека сега да видят една от истинските опасности за своята, за нашата Странджа. Ха да видим дали сега ще бъдат така войнствено настроени, след като нямат заповед от своите партийни гурута.

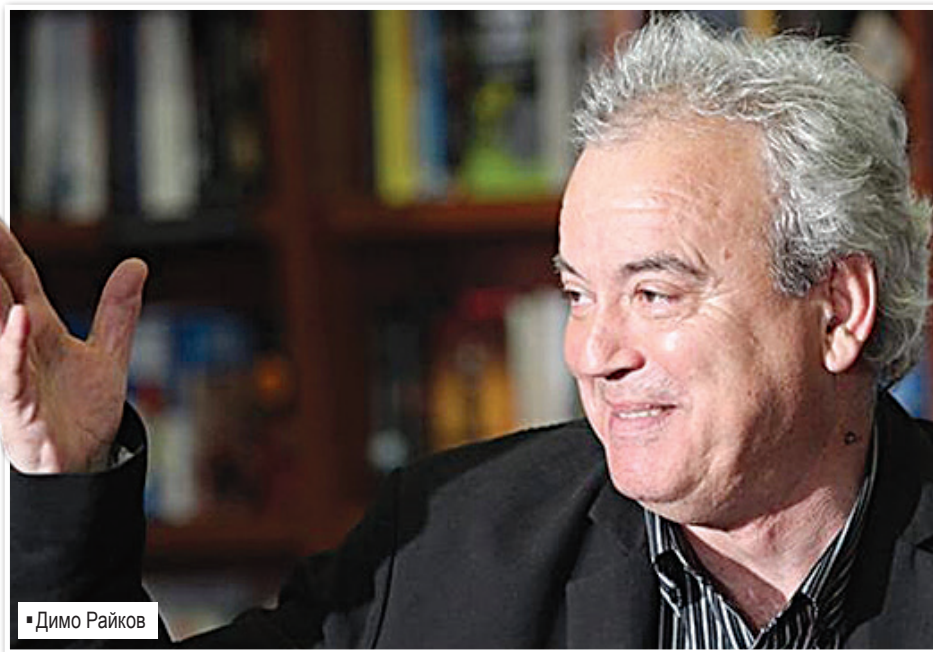
Обръщам се и към своите съграждани и земляци да чуят тези думи на своя кмет и да се замислят наистина къде е „врагът“, къде е истинският враг на тяхната

планина, а и на самите тях...

И тези престъпници трябва да застанат пред народа! Те трябва да получат заслуженото за стореното от тях! Не трябва да има анонимност за престъпниците, така е в нормалните страни, така трябва да бъде и у нас. Но ще бъде ли?

През това лято видях картина, която наистина смръзва кръвта. Видях с очите и сърцето си на човек, роден тук, в центъра на Странджа, една разплакана планина-хубавица, бедна, но все още топла, все още запазила своята красота и негата, но в капана на човешката греховна страст за ... парички! Моята планина, за която съм писал толкова много и с такава обич, сега бе прорязана от пътеките на злото, тоест от гумите на грамадните туловища на камионите, препълнени с току-що отрязани трупи...

Но онова, което ме изуми, бе преди всичко примирението, изтръп-

Димо Райков

налостта на моите странджанци, особено на тези, които все още живеят в нея. Почти никой не реагира, когато аз подемах разговор на тази тема, когато ги питах - но нима ще оставим всичко така да продължава?

Мълчаха, глухо мълчаха, както само българин може да мълчи. Само понякога скришом, под ъгъл, нали знаете нашия странджански „ъгъл“, поглеждаха встрани. Да не би някой началник, някой от Там, от Софията или Бургас, да чуе „скверните“ мои критични слова и те да си имат след това проблеми...

Само един-двама, и то доста близки мои, прошепнаха - лесно ти е на теб, Димо, ама нас тук питах ли ни, нищо не може да се направи с българската дървена мафия! Хайде сега да видим! Дали наистина нищо не може да се направи? Дали този живот трябва да се изживее все на колене. Или поне един път да се опитаме да се изправим... Ето, един кмет, един млад човек „изока“ - високо, ясно! Кой ще го последва? Кой ще „изока“ още?

Народе...

Странджа си отива. Странджа умира и от

красавица се превръща в старица, която вече преминава в отвъдното...

Представяте ли си какво значи това - сам кметът на един район да надигне глас... Значи ножът е опрял о кокала! Нека да застанем зад този призив. Без партизанщина, без самоизтъкване!

Просто да застанем зад Илиян Янчев - всички българи, но и техните приятели, защото Странджа има толкова приятели от цял свят.

Аз съм Странджа!

А вие?

*E-vestnik.bg,
със съкращения*

КМЕТЪТ ИЛИЯН ЯНЧЕВ:

Скъпи приятели,
Ето това е Странджа!

Странджа от Визица, през Граматиково, до пътя към ГКПП- Малко Търново!

Нашата планина - красивата и уютната.

Публикувам това с молба. Бъдете с мен в тази битка! Трябва да спасим поне това, което е останало!

Пред очите ми тирове, претоварени с 10-15 тона над допустимото разбиват пътищата от републиканската и четвъртокласната общинска пътна мрежа. Пътища, водещи до туристически обекти, до найстойностното ни наследство, нашата гордост - културната история, водещи до селата, до параклисите, до реките...

Запознах с този проблем новия Областен управител на област Бургас г-н Вълчо Чо-

Кметът Илиян Янчев

лаков, получих от него очакваната подкрепа, но се нужда и от вашата.

Знам, че парите управляват света, но позицията ни към тях не бива да бъде еднаква. Доходоносният бизнес с продажбата на дървесина днес вече се превръща в злоупотреба със земята ни, с хората, останали да живеят тук, с онези, вложили своите средства в развиване на туризъм, с мен, с вас. С всички.

Нуждая се от помощ.

Нека заедно се преборим!

Нуждая се от помощ!

Сеч в Странджа. Снимка: Илиян Янчев

РЕШЕНИЯ НА ВЪРХОВНИЯ КОМИТЕТ НА СТДБ – 17 ЯНУАРИ 2015 Г.

I. По дневния ред

1. Приема доклада на председателя и отчета за дейността на СТДБ за 2014 г.

2. Утвърждава План-програмата за дейността на СТДБ през 2015 г.

3. Приема отчета за бюджета на СТДБ за 2014 г.

4. Утвърждава бюджета на СТДБ за 2015 г. и предвидените там приходи и разходи.

II. Приема декларация на Върховния комитет на СТДБ по повод 90 години от подписването на Ангорския договор от 18 октомври 1925 г., която да се допълни с предложеният проект от Петра Мечева и направеното предложение от

проф. Делчо Порязов.

III. Приема декларация в защита авторитета на проф. Валентин Старчев, по повод изградената паметник „1300 години България“.

IV. Върховният комитет на СТДБ констатира, че:

1. Тракийското дружество „Димитър Маджаров“ – Кърджали, с председател г-н Яни Янев не изпълнява системно изискванията на Устава, като не внася имуществени вноски, предвидени по чл. 14 на Устава от 2012 г. досега.

2. Същото се отнася и за Тракийското дружество „Войвода Руси Славов“ – Пловдив, с председател Нонка Матова, за 2014 г.

3. Съгласно чл. 6, ал. 3, т. 11 отменя решенията, с които УС на двете дружества са приели решения противоречащи на Устава на СТДБ.

4. Призовава председателите и Управителните съвети на Тракийско дружество „Димитър Маджаров“ – Кърджали и Тракийско дружество „Войвода Руси Славов“ – Пловдив да приведат дейността си в съответствие с Устава на СТДБ. Същото се отнася и до всички тракийски дружества ако са допуснали несъответствие на своите устава и решения с Устава на СТДБ.

V. Избира комисия с председател Ангел Коджаманов, която

в срещи с представители на тракийските дружества, дружеството в Кърджали и региона да обсъди идеи и предложения относно подобро функциониране на тези дружества и взаимодействието им с Централното ръководство и Върховния комитет. Да информира СТДБ и неговите органи за резултатите от тези разговори, както и предложенията за подобряване на дейността на СТДБ и тракийските дружества в региона.

VI. Избира комисия за подготовка на изменения и допълнения към Устава на СТДБ с председател Михаил Вълков, с мандат да събере предложения – индивидуални и ко-

лективни от членовете на СТДБ и от дружества по места; да изработи проект за изменение и допълнение на Устава; да организира предварителното им обсъждане в страната и ръководството на СТДБ и по степен на готовност във ВК на СТДБ.

VII. Възлага на председателя да извърши необходимата аналитическа и подготвителна работа, за проучване възможността за внасяне в законодателната програма на Народното събрание, от името на СТДБ, на представените от Румяна Вълчева предложения за изменение и допълнение на: Закона за обществените библиотеки и Закона за развитието на културата.

На зла круша - зъл прът

ПРОФ. БОЖИДАР ДИМИТРОВ

Както е известно, македонските учени и общественици предявиха претенции за Желязната църква в Истанбул. Според тях тя е строена с пари на македонци.

Претенциите на Македония за Желязната църква в Истанбул преминаха една граница, след която не може само да се смеем. Едва ли има по-българска църква в България и в околните земи. Сигурно за строежа ѝ, освен парите на Българската Екзархия, на българската държава и лични пари на българския княз Фердинанд (доста крупна сума, между другото) е имало дарения и от Велес, Охрид и Ресен, но те са били от българите, живеещи там – и в онази епоха, и днес. Македонците в края на XIX век още не са били измислени.

В тази връзка се питам не трябва ли да има ответна реакция? Всички църкви в Македония, строени до 1913 г., са собственост на български църковни институции. От 870 до 917 г. – на Българската автокефална архиепископия; от

917 до 1018 г. – на Българската патриаршия; от 1018 до 1767 г. – на Българската автокефална архиепископия, и от 1870 до 1913 г. – на Българската Екзархия.

Добре е в България да бъде възстановена, да речем, най-дълго съществувалата институция (седем века и половина) – Българската автокефална архиепископия. И църковното ѝ настоятелство да предяви претенции върху близо 800 църкви, построени по нейно време. Документи за собственост има в изобилие, някои от тях са в Националния исторически музей и ще ги предоставя на евентуално настоятелство. („Дума“)

В ГЪЛЪБОВО – СРЕЩА НА КМЕТОВЕТЕ ОТ РАО „ТРАКИЯ“

В град Гълъбово се състоя разширено заседание на Управителния съвет на Регионалната асоциация на общините „Тракия“ и работна среща на кметовете от асоциацията. В него участва и председателят на Съюза на тракийските дружества в България Красимир Премянов. Той напомни на кметове за 26 март – Деня на Тракия и им предложи да организират съвместно честването му.

Срещата бе ръководена от председателят на УС на РАО „Тракия“ инж. Кольо Милев. Присъстващите кметове проявиха голям интерес към общината – домакин, тя бе представена накратко от кмета Николай Тонев и председателката на Общинския съвет Янка

Петрова. За нов член на асоциацията бе приета Община Садово. Взето бе решение Общото събрание на РАО „Тракия“ да се състои на 24 април т.г. в Поморие. Уточнена бе програмата за посещение в Текирда – Турция, по покана на Асоциацията на общини от Източна и Западна Тракия „ТРАКИЯКЕНТ“.

Разгледани бяха и подготвените в парламента промени в Закона за публичните финанси. Според участниците те трябва да бъдат обсъдени сериозно, особено що се отнася до откриването и прекратяването на процедура за финансово оздравяване на общини с финансови затруднения. Дискутиран бе и актуалният проблем със санирането.

Ясен месец...

Продължава от 1-а стр.

Тук, на един ъгъл в центъра на града, е поставен и барелеф на войводата. Но името Яни Попов за сега се носи само от тракийското дружество в града. Може да не съм точен. Може да съм изгървал нещо, но твърдя, че за Яни Попов малко се знае и още по-малко се прави името му да стане известно.

Преди години, когато повдигнах темата, бях краен, ясно, за да се забележи позицията ми. Сега кротко се моля да бъде изслушан. Няма друго име като Яни Попов, освен на живия поет Ивайло Балабанов, който с творчеството си и

с живота си да легитимира по естествен път духа на този край пред България и пред света. Още навремето предложих в Ивайловград да се провежда на определен етап от време литературен или музикален конкурс за ангажирана, гражданска песен и наградата – статуетка да бъде скулптура на Яни Попов. Дали ще има хорови изпълнения, или изпълнения на духови оркестри или на модерни рок групи – всички те могат да бъдат обединени под един „Ясен месец“. А Ивайловград да се нареди до известните Сандански, Петрич и т.н. Точно, защото е пограничен. И точно, защото жите-

лите му са една нова сплав от наследници на български бежанци от Одринска Тракия, от Беломорска Тракия, от Мала Азия и Гръцка Македония. Химнът на Яни Попов ги свързва и ще ги свързва в общия хемоглобин на рода български.

И накрая още едно предложение, зад което е хубаво да застане и Съюзът на тракийските дружества и Националното движение „Памет за 1913“. В чест на 70 години от смъртта на войводата поет граничният контролно-пропускателен пункт Ивайловград – Кирино да се преименува на Яни Попов. Както свиленградският прие името на Петко Войвода. Яни Попов го заслужава.

ПРИЗНАНИЕ ЗА ...

Продължава от 1-а стр.

член на военните съвети на Гранични и на Вътрешни войски, градски и окръжен съветник във Варна, Вие изграждате облика на личност, отдадена с компетентност и всеотдайност на социалното и обществено развитие на страната.

Като депутат в 7-то Велико Народно събрание, 36-то и 37-то НС, като член на Комисията по изработване на новата конституция през 1990-1991г., и като председател на Парламентарната група на левите в 37-то НС, Вие се превърнахте в олицетворение на всеотдайност и вяност към принципите на справедливостта, ярък защитник на тракийската кауза и на стремежа към по-добро

и достойно бъдеще за България. За своите професионални постижения сте удостоен с титлата „Почетен професор“ на Одеския държавен университет. Тракийци се гордеем, че през 2006 г. българската диаспора в Украйна Ви избра за „Личност на годината“ за Вашите заслуги и приноса на нашата организация да се чувстват неразделна част от нашата нация. Вашите книги – „Силна политика се прави с алтернативи“ и „Да не продаваме България така леко“, са пример за мъдра, честна и ярка публицистика, публицистика с болка и мисъл за България.

С гордо вдигната глава Вие преминавате през житейските бури и продължавате да се борите с ненамалваща енергия

за своите ценности. Със своята воля и сила да отстоявате българската национална кауза и с пълната си отдаденост на тракийската идея, с Вашите прекрасни човешки качества, с верността Ви към своите избиратели и към хората, които Ви уважават, обичат и вярват, Вие за всички сте пример, който следваме!

Желаем Ви здраве, щастие и много творческа енергия, за да постигате бъдещи успехи в общото ни дело, за което искрено и от сърце ще Ви подкрепяме!

Красимир Премянов бе удостоен с най-високото тракийско отличие – златен орден „Капитан Петко войвода“ с лента, който му бе връчен от ген. Тодор Бояджиев. Поднесена му бе и икона на тракийската светица Света Петка.

ЧЕСТВАНЕТО НА 100-ГОДИШНИНАТА ОТ БАЛКАНСКАТА ВОЙНА

ДВЕТЕ ГЛЕДНИ ТОЧКИ
НА ПАТРИОТИЗМА

Д-Р ЕЛЕНА АЛЕКОВА

Отбелязването на 100-годишнината от началото на Балканската война и последиците от нея раздели през 2012 г. българското общество. Този път от неочаквана посока – на патриотизма. Крайтъглен камък бяха Родопите. Към традиционното разбиране, че вследствие на Балканската война от Българската армия са освободени изконно български територии, останали след Берлинския конгрес в рамките на Османската империя, в това число и Родопите, се появи (за всеобщо удивление!) и друго мнение – че България е агресор и е водела война завоевателна, която не е донесла нищо добро на родопското население.

Ето и хронологията на събитията, чрез които бяха оповестени в публичното пространство „другите“ гледни точки за Балканската война.

1. На 7 юли 2012 г. в Смолян бе учреден Европейски институт „Помак“. Една от задачите, които той си постави, бе: „да насърчава научните изследвания и проучвания за произхода на помаците и тяхната роля за разбирателството и утвърждаване и съхраняване за поколенията.“¹ Едно от първите му дела в тази посока беше издаването (?) и нелегалното разпространение на пасквила на Исмен Реджепов (псевдоним на Никола Чуралски) „Балканските войни в Родопите 1912–1913“, от който научихме, че:

„Войната на 1912 г. не бе война на родопчани, тя не бе война за родопчани. **ТЯ БЕ ВОЙНА СРЕЩУ РОДОПЧАНИ. НЕ РОДОПЧАНИ БЯХА ВИНОВНИ ЗА ТРАГЕДИЯТА СИ, А ТЕЗИ, КОИТО ГИ РАЗМЕНИХА ЗА КОРОНА!**

Родопите в онова жестоко и безхаберно време бяха бакалия. И тази бакалия бе изтъргувана на унищително ниска цена. Планината с хората бе стока. Тя се изтъргува. Купувачът – Турция бе международно утълноощена да ползва стоката според нуждите си. Получено – то срещу стоката се брой на самото гише, а гишетото бе масата на преговорите. С какво право тогава получилият облагата /короната/ се сдоби с правото си да иска стоката обратно? От гледна точка на международното публично право, Турция е в правото си да се брани. А за да се брани, когато е налице Балканския съюз трябва да разстави военна сила за противодействие срещу евентуален агресор. През Балканската война България се явява в положение на агресор спрямо Турция, в това число и спрямо териториалното ѝ разширение по силата на Берлинския конгрес и Топханенската сделка.“²

Ако някой, „спъвайки“ се в тази странновата фразеология, не раз-

бира докрай какво Исмен Реджепов иска да каже или не вярва, че това е възможно, ще цитирам още нещичко от пасквила:

„Едно ориентирано се към европейските стандарти общество, едно общество прегърнало за идеал човешките права, следва да снесе ореола за Балканската война, следва да я осъди и признае геноцида извършен срещу родопското население.“³

Става дума за българското общество, което според паскилописеца следва да снесе ореола на Балканската война и да признае и осъди геноцида, извършен от България, над родопското население. Тъй и завършва скудоумията си той – с натъртването: „Да, РОДОПСКИ ХОЛОКОСТ... ГЕНОЦИД ...“⁴, като че сам усещайки, че това, което твърди, не е съвсем за вярване.

Наричам написаното от Исмен Реджепов паскил заради, от една страна, несмислените му твърдения, граничещи с абсурда; от друга страна, заради това, че изданието няма международен стандартен номер на книга (ISBN), т.е. не е регистрирано по общоприетите правила за книга у нас и по света. Да не говорим, че паскилописецът не е посочил списък на използвана литература и така пише, сякаш е бил пряк участник в събитията – отпреди сто, че и повече години.

(Във връзка с „Балканските войни в Родопите 1912–1913“ доц. д-р Лизбет Любенова написа шеговитата статия – „Голямото зяпане“, която публикува през 2012 г. в сп. „Минало“⁵. Прочетете я. Ако не друго, поне ще се посмеете от сърце.)

2. На 15 октомври 2012 г. на специална пресконференция на ЕИ „Помак“ в София прес от водещия бе прочетено „Отворено писмо“ до президента, председателя на парламента и премиера на България. В него се подчертаваше:

„Желаем да изтъкнем, че последиците от тези войни не се приемат еднозначно от всички граждани на България. Когато говорим за тези събития в Родопите, ние жителите на тази планина сме разделени в мненията си, а също така все още се помнят извършените престъпления и зверства срещу Помаците.“⁶

От тогавашните и последвалите публични прояви на ЕИ „Помак“ стана ясно, че зад този институт и неговите позиции стоят комай само 12-те му членове (това е целият му състав) во главе с председателя Ефрем Моллов. Напомням го, за да елиминирам една заблуда, която се внушава чрез общите фрази от този род, че едва ли не зад позицията на ЕИ „Помак“ стоят много хора – някаква едномилионна, както те се изразяват, че (напоследък) и многомилionenна „помашка общност“.

Д-р Елена Алекова

3. На 21 октомври 2012 на тържествената сесия на Общинския съвет в Кърджали по повод 100 години от Освобождението номинацията на ген. Васил Делов за почетен гражданин на Кърджали не бе приета, след като 16 общински съветници от БСП и ГЕРБ гласуваха „за“, а 22-ма общински съветници от ДПС се въздържаха. Разбира се, все от тая гледна точка, че Балканската война не се приемала еднозначно от българските граждани.

4. На 4 ноември 2012 г. на областната отчетно-изборна конференция на ДПС в Кърджали тогавашният лидер на ДПС Ахмед Доган се изказа в подкрепа на решението на кърджалийските общинари:

„Може би трябва да се направи семинар, за да се оградим всички за това, че е необходим общ прочит на нашата история, на историята на Балканите и Балканската война. Общият прочит означава не само да се съобразиш с политическата си целесъобразност, но и с другостта на съседа, с неговите проблеми. Не само да издигнеш в правило определено военно събитие, но да включиш в него и човешкото измерение, защото всяка война е свързана с много страдания, всяка война има тотален характер...“⁷

Ахмед Доган подчерта още, че Балканската война „...не само е война на победители и победени, а война за етническо прочистване и други форми, които ние по-късно определихме като различни вари-

ации на „възродителен процес“⁸.

Идеята за „физическия и духовен геноцид над мюсюлманската общност в България“⁹ от Освобождението през 1878 г. и възстановяването на българската държавност до наши дни, включително и по време на Балканската война от 1912–1913 г., бе „пусната в обръщение“ от Салих Бозов още през 2005 г., когато той издаде „книгата“ си „В името на... името“ с претенцията, че говори истината от последна инстанция. Поставям „книгата“ в кавички, защото и тя няма ISBN, нито списък на използвана литература и въобще подобно на пасквила на Исмен Реджепов се разпространява нелегално.

(Между другото... Доколко „истината“ на Салих Бозов е истина и доколко тя е зловердна може да се види в публикациите: „За една поръчкова книга, която провокира към образа и разваляне на „комшулука“ на Александър П. Маринов от 2011 г. във в. „Отзвук“¹⁰ и „Историята на Балканската война в Родопите според писанията на „историка“ Салих Бозов“ на доц. Георги Митринов от 2013 г. в сп. „Родопи“¹¹.)

Но какви нови, непознати документи предоставят изобретателите на „новите прочити“ на Балканската война? Написаното в „книгата“ на Салих Бозов „В името на... името“ например се базира на... разкази на старци и старци, които според думите на автора са били на 80, 90, 100, 110, че и на 120 (!) години.

Исмен Реджепов пък пише пасквила си „Балканските войни в Родопите 1912–1913“ според собствените му признания „по разказите на мама“¹². Това е всичко!...

Затова, ако някой наистина се интересува от автентични свидетелства и документи за Балканските войни, може да намери такива на първо място в книгата на акад. Любомир Милетич „Разорението на тракийските българи през 1913 година“, която през 2013 г. беше преиздадена. В допълнение може да потърси и в книгата „Етническото прочистване на българите в Източна и Западна Тракия и Мала Азия (1903–1913–1923)“ на Стоян Райчевски, издадена през 2013 г. Разбира се – и в множество други книги и източници, но и тези само са достатъчни.

Акад. Любомир Милетич е свидетел на Балканската война и последвалите я събития. Лично придружава членовете на международната комисия, финансирана от американския филантроп Андрю Карнеги, която идва на Балканите и подготвя Доклад на международната комисия за разследване причините и провеждането на Балканските войни (известен като Карнегиевата анкета). В предговора към „Разорението на тракийските българи през 1913 година“, която подготвя за печат през 1915 г., той пише:

„Тук излагам резултатите от тая своя лична анкета върху разорението на тракийските българи. Изложението си придружавам и с част от фотографическите снимки на лица и местности, които направих през време на пътуването си...“

Написах тая книга като принос към подробната история на великите събития от 1912–1913 година. Доводите си подкрепям с многобройни цитати от разкази на съвременници и повечето непосредствени участници и очевидци, които сам лично можах да разпитам. Всички данни проверих от разни страни и затова спокойно мога да кажа, че те са съвсем вярни и истинни.“¹³

Във въведението си към книгата „Етническото прочистване на българите в Източна и Западна Тракия и Мала Азия (1903–1913–1923)“ Стоян Райчевски уточнява, че след въвеждащата студия в книгата следват няколко раздела с автентични документи: два от тях представляват дипломатически документи, съставени от българските представители в Одрин и Цариград, за разорението на българските селища в Източна Тракия във връзка с Илинденско-Преображенското въстание от 1903 г. и след това, както и за принудителното изселване на българското население от Мала Азия през 1914 г. По-нататък авторът посочва:

„Вторият и четвъртият раздел съдържат сведения от бежанците, съответно от Източна Тракия през 1913 г. и от Западна Тракия през 1920–1923 г., записани собственоръчно от тях самите или диктувани на местните чиновници през 1924 г., когато се провежда анкета за установяване на загубените им имоти и имуществата в родните места, откъдето са били прогонени насила. Тези документи се публикуват за първи път...“¹⁴

Продължава в следващия брой

Ден на малоазийския бит и култура

СТЕФКА КОСТОВА

На 31 януари 2015 г. над 60 тракийци уважиха поканата на ръководството на клуба на малоазийските българи „Тянка Бошнакова“ заедно да отпразнуват Деня на малоазийския бит и култура. Председателят на бургаското тракийско дру-

жество „Екзарх Антим Първи“ Тодор Ангелов откри събитието, като подчерта значимостта на опазването на историческата памет за преселенията на малоазийските българи, автентичния бит и култура на техните прадеди и предаването им на идните поколения. Поздравителният адрес от о.р.

генерал Михо Михов – народен представител от Бургас, зарадва присъстващите с подкрепата. Кера Георгиева – председателка на клуба на малоазийските българи, разкри исторически факти за заселването на тракийци от източнородопските села в Мала Азия през 17, 18 и началото на 19 век и прогон-

ването на българите оттам. Подредена бе изложба от автентични снимки, отразяващи събитията през 1914 г., както и изложба с предмети от бита.

Група тракийки с автентични малоазийски празнични дрехи участва в меджия (сediaнка), която премина само на малоазийски диалект и демонстрира как се приготвя чеиза на младо семейство. Те предат памук за кенарени мъжки и женски ризи, сеги, пешкири, месали, тестемели и голбени. Предат също и вълна за гришки, аби, престилки, скутници, ямурлуци, навуша, чорапи и терлици. Софрата пред работливите „моми и годеници“ бе отрупана с типични малоазийски ястия: катена пита, клин, тиквеник, зелник, кишкек (варено жито), който се приготвя само за Бъдни вечер и за новородено.

С много песни и хора завърши Денят на малоазийския бит и култура.

Ген. Тодор Бояджиев – с нова книга

Генерал ТОДОР БОЯДЖИЕВ

ТАЙНИТЕ ОПЕРАЦИИ, КОИТО ПРОМЕНИХА СВЕТА

ЛИОТЕ • РАЗЦЕПВАЩ ФАКТОР • ГОЛГОТА

Скъпи мои приятели и колеги тракийци,

Който разчита на личните ми данни във Фейсбук, е забелязал, че наскоро „навърших“ патриаршеска възраст (30 + 30 + 30 + 15), т.е. 105 години. Силно преувеличено. Няма да обяснявам, защо направих тази „фалсификация“ в рождената си дата, само ще отбележа, че в резултат получавам в Интернет незнано защо предложения за приятелство от млади дами и най-вече от Нигерия??? Преди няколко години ме атакуваха братски руски сайтове за запознанства, но като разбраха, че имам молада съпруга се „оттеглиха“. Не се откъзват обаче онлайн „фармацевтите“ да предлагат разни илачи и най-вече „мъжки“ такива.

Ако все пак приемем, че 105 е „последната гара“, истината е, че съвсем скоро преминах през „станция междинна“. Както казват земляците в Странджа, все още съм младо момче (ударението е на „О“-то) само на (30+30+15). Лошото е, че влакът „живот“ все повече ускорява темпото по нанадолнището, но ще го докарам някакси до „крайната спирка“. Реших обаче да маркирам „станция междинна“ с една нова книга „Тайните операции, които промениха света“.

Тя вече е в книжарниците.

Премиерата на книгата ще се състои на **23 февруари, понеделник от 17:30 часа** в Концертната зала на Централния военен клуб – бул. „Цар Освободител“.

Ще се радвам заедно да отбележим двете събития – „Гара междинна“ и „Тайните операции, които промениха света“.

Обещавам да е интересно! ДОСКОРО!

ген. Тодор Бояджиев

Честито!

Централното ръководство на Съюза на тракийските дружества в България и редакцията на вестник „Тракия“ поздравяват рождениците на Съюза:

Методи Лазаров Бунджулов – София 7.02.1955 г.
Тодор Петков Каваков – Димитровград 28.02.1962 г.

Изследване за младите тракийци

НЕДЯЛКА КАРАДИМОВА

Николина Умурска работи в Исторически музей в Димитровград, тя е и секретар на тракийското младежко дружество „Стайко войвода“ в града. Наскоро в сградата на тракийското дружество „Капитан Петко войвода“ бе представена нейната книга „Поглед

към историята на Тракийския младежки съюз“. Това е втора книга на авторката, свързана с тракийското движение. Целта на авторката е била да осветли някои от най-значимите факти в историята на младежката структура и основните ѝ дейности от създаването ѝ през 1924 г. досега, като акцентира повече на периода до 1944 г.

Публикацията е носител на идеята за диалогичност, казва още Николина Умурска. И добави, че би се радвала покрай книгата ѝ се заговори не толкова за самото четиво, а за Тракийския младежки съюз, за проблемите на младите хора в тракийската организация. На страниците на книгата има доста примери, от които можем да се поучим.

ОБРЕД, НОСЕЩ РАДОСТ И ВЕСЕЛИЕ

ДОНКА ВЪЛЧЕВА

Вън севернякът вее, но не успява да върне жените, забързани към клуба на тракийското дружество „Лазо Лазов“ в град Средец. Денят е 21 януари – ден на родилната помощ. Известен е с името Бабинден. Изпълнява се обред, носещ радост и веселие, изпълнен с песни. Началото постави приветствието председателката Божанка Николова. От името на управителния съвет на дружеството пожела на всички майки здраве, дълголетие и отговорност при отглеждането и възпитанието на

деца, внуци и правнуци. Призова всички да бъдат горди, затова, че са изпълнили своя дълг към род и родина.

Тържествено бе посрещната акушерката Златка Атанасова. Тя разказа спомени, свързани с благодатната и трудна професия. По стар обичай ѝ бяха поднесени цветя, хавлия и сапун. След разчупване на питката за здраве Таня Чорлова прочете стихове за майчинството. След обяда с ястия от националната трапеза веселието продължи с кръшни хора, сценка от Иванка Андонова и Мария Белчева и весели закачки.

ПОЛЗОТВОРНИ СРЕЩИ

Председателят на СТДБ Красимир Преманов има среща с министъра на културата Вежди Рашидов. Той запозна министъра с дейността на Съюза в областта на културата. Бяха обсъдени някои виждания на тракийци за необходимостта от внасяне на изменения и допълнения в действащата нормативна база, и по точно в Закона за обществените библиотеки и в Закона за закрила на културата. Уточнен бе и механизмът

на взаимодействие между двете страни, които изразиха желание да развиват ползотворно сътрудничество.

В Централния военен клуб се състоя заседание на Националния комитет за отбелязване на 100 години от Първата световна война, ръководено от министъра на отбраната Николай Ненчев. Обсъдена бе Националната програма с участието на председателя на СТДБ Красимир Преманов.

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А Печат: Военно издателство ЕООД

Абонирайте се!

Каталожен номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: чл.-кор. на БАН Васил ПРОДАНОВ, проф. Иван ФИЛЧЕВ, Елена АЛЕКОВА, Никола ИНДЖОВ и Хубен СТЕФАНОВ; Главен редактор: Тодор КОРУЕВ
e-mail: vesttrakia@abv.bg, stdb_sofia@abv.bg, тел. 02/986 71 26; факс: 02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC: STSABGSF
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Валентина АНГЕЛОВА (Бургас) – 0887 794 455; Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) – 076/60 13 67; Димитринка СМОЛЕВА (София) – 02/884 25 59; Михаил МИХАЙЛОВ (Сливен) – 044/62 48 53; Виолета ФИЛИПОВА (Смолян) – 0301/63 008; Златка МИХАЙЛОВА (Хасково) – 038/632 060; Веска Ламбова (Шумен) – 0877 71 85 03; Мария ИВАНОВА (Ямбол) – 046/66 35 40

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

ДИМИТЪР ШАЛАПАТОВ

Село Каледжидере (Калайджидере) е разположено на един южен склон, на 2-3 км в планината. Около него, долу в полето са разположени Чобанкьой, Шапчи, Евренкьой, а в планината се намират Аткьой, Къзлар и Кърка. До сегашното Каситера може да се стигне като се отбие след 2 км вляво по пътя Шапчи – Чобанкьой. На картата селото не е показано, но на пътя има указателна табела. До селото се стига по хубав асфалтов път. Там ще намерите около тридесет къщи. В някои от тях живеят хора постоянно, а останалите се ползват за отпих. Църквата „Св.Димитър“ е основно ремонтирана и е една от най-добре изглеждащите български църкви в Тракия.

Преди няколко века в землището на селото са идвали през зимата пастири със стадата си от високопланинските български села. Тъй като климатът на селото позволява целогодишна паша на стадата овце и кози, те довели и семействата си.

Край селото минавал Егнощевият път или Истанбулжедеси, както го наричали турците, свързващ столицата със Солун. Източно от селото, до преминаващото покрай него дере, някога е имало крепост (кале) и от съчетанието на тези два топонима произлиза името на селото Каледжидере.

Към 1912 г. селото процъфтявало в икономическо отношение. Имало около 500 къщи, две църкви, седем параклиса, хубаво училище.

В кърджалийско време и преди това, в гъстите, непроходими гори около селото, се криели разбойници, които

ограбвали керваните със стоки, пътуващи към Истанбул.

Оттук минавала и султанската хазна. Именно по тази причина на каледжидеренци било възложено да охраняват пътя. Разрешавало им се да притежават и носят оръжие. След като проверявали и прочиствали района от разбойниците, се биело тъпан от Голямата Чука срещу селото, наречена „Тъпаня“, с което се съобщавало на керваните, че пътят е чист и могат да продължат прехода си.

Поминъкът на селото бил главно земеделие и животновъдство. Развито било и пчеларството. Селото притежавало над 100 000 дюлюма обработваема земя, повечето от която се намирала в полето. Многократно по-голяма била мерията на селото, която включвала и вековните гори. Харманите за прибиране на зърнената реколта правили до „Ивановия вир“, „Стамболовата чука“ и „Гергьовчеви поляни“. Не бива да се учудваме за голямата обработваема земя, която имали каледжидеренци. Всяка година тя се увеличавала. Хаджи Шенко имал чифлик в Кайбикьой. В с. Беширкьой ниви имали Вълчо Пусаджиев и Стойчо Згрипарев. Други имали закупена земя в землището „Увѝта“, в селата Черибашкьой, Караджакьой, Миоселимкьой, Ирджан, Лефеджилер.

От земеделските култури силно било застъпено лозар-

Каледжидере – селото на Малък Петко

ството. Всички селяни имали лозя, но освен вино, от гроздето те приготвяли петмез и рачел. Освен това правели туршия от шира и зряло грозде, което съхранявали в каци. Наричали я хардалама, тъй като за пресичането на ферментационния процес използвали хардал. В лозовите масиви се засаждали бадеми, кайсии, круши, смокини и маслини. Климатът е много благоприятен за всички тези овошки.

Изключително доходоносен отрасъл бил градинарството. Най-добрият между градинарите бил Георги Вълчев Гуркопаша.

В животновъдството най-много са отглеждани овце и кози, имали и едър рогат добитък, който използвали за обработка на земята. Отглеждали коне и малко камили, които използвали за пренос на стоки до Гюмюрджина и обратно. Пролет и есен овцете били в планината, в местностите „Арначук“, „Адѝт“, „Коджакъшла“, „Коджатеѝ“, но през лятото ги свалили край село, в полето, след прибиране на реколтата, където устройвали мандри, а пък и овцете торели собствените им ниви. През зимата стадата отново били свалени край селото в мест-

зависимост и в Каледжидере преминала през интересни перипетии. През 1857 г. в селото си построили нова, голяма църква „Св.Димитър“. Дотогава се черкували в помалката и стара църква „Св.Георги“. В разгара на църковните борби гръцкият владика, окуражен от успеха си в с. Кърка и с. Чобанкьой, които също били под ведомството на патриаршията, решил да направи един вид референдум в селото, под контрола на турските власти. Очевидно е, че той бил заблуден за настроенията на селяните от местния поп Яни Терзиев. Било разпоредено, тези, които искат да бъдат под гръцка духовна власт да отидат да се черкуват в старата църква „Св.Георги“, а тези, които били за българската – в новата „Св.Димитър“. Оказало се, че в „Св.Георги“ отишла само една възрастна жена, която не разбрала за какво става въпрос. Дори поп Яни и неговите застъпници, близки роднини не посмели да се противопоставят на общата воля на селяните, които задружно отишли в новата църква „Св.Димитър“. Така в Каледжидере бил решен въпросът за българската национална църква. Поп Яни

Борбата за българско училище вървяла успоредно с тази за църковна независимост. При откриването на българското училище, местните първенци Вълчо Палазов и хаджи Вълчо Батуров ходили в Хасково, откъдето довели учителя Иванчо. По-късно в селото учителствали Георги Фотев, Иван Попсавов, Мария Белоносова, Яна Къпинчева, Рада Стайчева, Харалампи Вулев, Димитър Стамболов, Вангел Карагошев, Иван Кратев, Мария Хаджи Йорданова. От селото учители били Никола Ракшиев, Димитър Чакъров, Вълчо Янев, Вълчо Ибришимов, Никола Берберов.

Завършването на учебната година ставало на празника на Светите братя Кирил и Методий – 24 май. Тогава цялото

село излизало над селото, където имало хубави поляни с вековни дървета

Там учениците изнасяли специално за случая подготвена програма. По традиция тържеството завършвало с народни песни и танци.

На 3 юни в местността „Коджа тепе“, където имало построен параклис, се празну-

построена малка черквица „Св.Богородица“. Всяка година на 28 август ставал голям събор. Тук идвали българи и от по-далечните села.

На север, на около 2 км, се намира местността „Солук кая“. Това е едно каменно образувание, което се вижда отдалече. В една от скалите има пещерна кухня, в която има естествен воден резервоар. Тази пещера е била пригодена за параклис на името на спасителя на моряците „Св. Никола“. Всяка година на 19 декември празникът Никулден се чествал там на поляната пред параклиса. Параклисът „Св.Илия“ се намирал на изток от местността „Солук кая“.

Тъй като селото било „войнишко“, т.е. изпълнявало охранителни дейности в полза на държавата, жителите му имали право да носят оръжие. В това си качество респектирали вагабонтите, независимо от каква националност били, но най-вече турците.

От Каледжидере е родом и Малък Петко, близък съратник на Капитан Петко Войвода. След като последният отива в Русия, а впоследствие се заселва във Варна, закрилник на населението от изстъп-

Георги Тумбев, Стамо Парламов, всички от Каледжидере. Според Христо Караманджук в църковната, а по-късно и в революционната борба, най-активно участие са взели братя Вълчо и Никола Ракшиев, Хаджи Шенко Николов, Георги Тумбев, Тойчо Ребров, Вълчо Колукът, свещеник Янко Кирчев Политов, свещеник Никола Илиев, Хаджи Вълчо Стоянов, Никола Пехливанов, Тодор Карабекиров, Вълчо Камушев, Делчо Пехливанов, Д. К. Калайджиев, Куртю И. Бакърджиев и др.

През лятото на 1913 г. Каледжидере го постига съдбата на останалите български села в региона. Селото е разграбено, а след това и опожарено. Пленените около двадесет възрастни хора са избити. Най-жестоко са постъпили с Георги Грънчаря и внука му Георги Караджов, които били побити на кол и след това изгорени.

След завършването си в Тракия, една част от каледжидеренци, около 150 семейства, остават в селото си. Други 20 семейства се настаняват в Куштепе, в Шапчи 80 семейства и в Евренкьой 20 семейства.

Страданията на жителите на Каледжидере продължават и по време на гръцката окупация. Тогава те са подложени на геноцид от властите. Най-напред, още

през 1921 г., започват да арестуват мъжете под предлог, че сътрудничат на комунистите.

Някои от тях умират от изтезанията. През месец февруари селото е интернирано по островите. Голяма част от децата и възрастните хора умират по време на заточението. През месец септември, след намесата на международната общественост, заточениците се завръщат по селата си. За съжаление те намират домовете си ограбени, а в повечето от тях били настанени гръцки бежанци от Мала Азия. Още през следващата година започват да се изселват в България. Най-много семейства от каледжидеренци – 200 на брой, са настанени в Асеновград, по около 50 семейства в Хасково, Кърджали, Пловдив, Тополовград, по малко в София, Ямбол и Момчилград.

■Църквата "Св. Димитър" в Каледжидере

ностите „Хаджишенковия азмак“, „Късомата“, „Помаклу азмак“ и др.

Борбата за църковна не-

напуснал селото от срам и отишъл в Гюмюрджина, където бил ръкоположен за свещеник към Екзархията.

вал празникът на Св. Равноапостоли Константин и Елена. На запад от този параклис е върхът „Чатал кая“. Там била

ленията на турската върхушка в района става Петко Радев, заедно с четата си, в която влизали Никола Пехливанов,